

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa C. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie

z udziałem interwenienta ubocznego P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 lutego 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 31 stycznia 2020 r., sygn. akt I ACa 752/17,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie na rzecz Przedsiębiorstwa C. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 31 stycznia 2020 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie, w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa C. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie, przy udziale interwenienta ubocznego P. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w S. o zapłatę, zmienił na skutek apelacji powódki i pozwanego wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z 12 maja 2017 r. w ten sposób że zasądził

od pozwanego na rzecz powódki dodatkowo kwotę 156 912,38 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 21 lipca 2011 r. (pkt I), oddalił apelację powódki w pozostałej części (pkt II), a apelację pozwanego w całości (pkt III) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt IV-VI).

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany, wskazując na naruszenie art. 405 k.c., art. 410 § 1 k.c., art. 411 pkt 1 k.c., art. 6 k.c., art. 632 § 1 k.c., § 11 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego, § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego w brzmieniu obowiązującym w dacie zawierania umowy, art. 278 § 1 i 3 k.p.c., art. 286 k.p.c., art. 290 k.p.c., art. 382 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 232 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności

w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Podał, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne i potrzeba wyjaśnienia:

- czy dopuszczalne jest stosowanie przepisów art. 405 k.c., 410 § 1 k.c. i art. 411 pkt 1 k.c. w sytuacji, gdy wiążąca strony procesu umowa przewidywała tryb występowania przez wykonawcę robót o dodatkowe wynagrodzenie z tytułu

prac zamiennych i dodatkowych, który to tryb nie został jednak przez wykonawcę zachowany;

- czy w świetle art. 632 § 1 k.c. dopuszczalne jest zakwalifikowanie jako nienależnego świadczenia robót budowlanych, zrealizowanych przez wykonawcę zobowiązanego na mocy ważnie zawartej umowy, do nieodpłatnego wykonania robót budowlanych pominiętych w sporządzonym przez niego kosztorysie ofertowym, a następnie niezgłoszonych zamawiającemu jako prace zamienne i dodatkowe.

W ocenie skarżącego, skarga kasacyjna jest też oczywiście zasadna z uwagi na naruszenie art. 6 k.c., § 11 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego, oraz z uwagi na naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 278 § 1 i 3 k.p.c., art. 286 k.p.c., art. 290 k.p.c., art. 382 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. polegające na niedopuszczeniu dowodu z opinii innego biegłego niż biegły z zakresu budownictwa A. F. lub opinii uzupełniającej z opinii biegłego z zakresu geotechniki T. N. lub opinii z innego biegłego lub opinii z instytutu naukowego, a także naruszenie art. 232 k.p.c. polegające na przyjęciu, że powódka działała w warunkach przymusu ekonomicznego.

Wskazać przede wszystkim trzeba, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzeby wykładni przepisów budzi poważne zastrzeżenia. Jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość stwierdzenia oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w punktach 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się, co do zasady, wykluczają, ponieważ zakładają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1), jak i prywatny skarżącego (pkt 4). Trudno sobie wyobrazić sytuację, w której

wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

5. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003/18/436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r. (II PK 284/11) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Skarżący nie sprostął powyższym wymaganiom. Przedstawiona przez niego problematyka nie ma charakteru abstrakcyjnego zagadnienia prawnego i jest ściśle powiązana z okolicznościami rozpoznawanej sprawy. Uszło uwagi skarżącego, że zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia, kontrowersji dotyczących ustaleń, oceny dowodów albo innych okoliczności konkretnej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2005 r., I CZ 183/04; postanowienie Sądu Najwyższego z 11 września 2014 r., V CSK 66/14; postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., I CSK 477/19). Zagadnienie podniesione przez

skarżącego nie ma tych cech i ma kształt pytań odniesionych wyłącznie do okoliczności sprawy. Ponadto skarżący prezentuje jedynie własne stanowisko i ogranicza się do podania, iż skoro powódka знаła postanowienia łączącej strony umowy i zasady występowania do pozwanego o przeprowadzenie robót zamiennych i dodatkowych oraz wynagrodzenie za te roboty, a pomimo tego zdecydowała się na wykonanie prac dodatkowych i zamiennych bez wiedzy i zgody zamawiającego oraz bez uzgodnienia wysokości wynagrodzenia za te prace, zwracając się o powyższe dopiero po ich zakończeniu, to działa z zamiarem uzyskania od pozwanego wynagrodzenia wyższego niż to wynikało z obowiązującej strony umowy. Zdaniem skarżącego powódka nie wykonywała zatem robót zamiennych i dodatkowych ani z zastrzeżeniem zwrotu, ani w celu uniknięcia przymusu, ani też w celu wykonania nieważnej czynności prawnej. Argumentacja taka nie znajduje jednak podstaw w ustalonym w sprawie stanie faktycznym, który skarżący w istocie podważa. Rozumowanie takie, jako mające swoje źródło jedynie w subiektywnej ocenie sprawy przez skarżącego, jest niewystarczające dla przyjęcia, że wykazał on przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

6. Odnosząc się do powołanej przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga

kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

Skarga kasacyjna w niniejszej sprawie nie zawiera dostatecznych argumentów uzasadniających występowanie tak rozumianej oczywistej zasadności. Skarżący ograniczył się do przedstawiania własnej oceny rozstrzygnięcia i wskazania, że w sprawie konieczne było przeprowadzanie kolejnych dowodów z opinii biegłych i instytutu naukowego. Rozumowanie skarżącego zmierza w tym zakresie jedynie do niedopuszczalnego podważenia ustalonego w sprawie stanu faktycznego i oceny dowodów. Tymczasem zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 K.p.c.). Zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

7. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), zaś o kosztach orzec zgodnie z art. 98 w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ k.p.c. oraz w związku z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(r.g.)

[ms]

